

4. Koşullu salıverilme

a. Genel süre

Hapis cezasına mahkûm edilmiş mahkûmun cezasının tamamını çekmeden koşullu olarak serbest kalmasıdır. Uygulanması için hükümlünün talep veya rızasına gerek yoktur.

Mahkûm aşağıdaki süreleri infaz kurumunda iyi halli olarak geçirirse koşullu salıverilmeden yararlanabilir:

- Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkûm edilmiş olanlar **30 yılını**⁷⁶
- Müebbet hapis cezasına mahkûm edilmiş olanlar **24 yılını**
- Süreli hapis cezalarına mahkûm edilmiş olanlar cezalarının **yarısını (1/2)**

Koşullu salıverilme süresinin hesaplanmasında, hükümlünün 15 yaşını dolduruncaya kadar infaz kurumunda geçirdiği 1 gün, 2 gün olarak dikkate alınır.

b. İstisnalar

Koşullu salıverilme oranının 2/3 olarak uygulandığı suçlar:

- (1) Kasten öldürme (m.81, 82, 83)
- (2) Neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama (madde 87/2-d) (yüzde sürekli değişiklik)
- (3) İşkence (m.94, 95)
- (4) Ezizet (m.96)
- (5) Cinsel saldırı (m.102, 2. fıkra hariç)
- (6) Reşit olmayanla cinsel ilişki (m.104, 2 ve 3 fıkra hariç)
- (7) Cinsel taciz (m.105)
- (8) Özel hayata ve hayatın gizli alanına karşı suçlar (m.132, 133, 134, 135, 136, 137, 138)
- (9) Devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk (m.326 ilâ 339)
- (10) Devlet İstihbarat Hizmetleri ve MİT Kanunu kapsamına giren suçlar
- (11) Çocuklar tarafından işlenen;
 - (a) Cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar (m.102, 103, 104, 105)
 - (b) Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti (m.188)
 - (c) Suç işlemek için örgüt kurmak, yönetmek veya örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlar ile Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlar

Koşullu salıverilme oranının 3/4 olarak uygulandığı suçlar⁷⁷ (çocuklar hariç):

- (1) Cinsel saldırı (m.102/2)
- (2) Çocukların cinsel istismarı (m.103)
- (3) Reşit olmayanla cinsel ilişki (m.104/2,3)
- (4) Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti (m.188)
- (5) Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlar

Mükerrirlere özgü koşullu salıverme süreleri⁷⁸:

- Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde **39 yıl**
- Müebbet hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde **33 yıl**
- Süreli hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde **cezanın 2/3'ü** , *(ikinci tekerrürde 3/4'ü)*
- Birden fazla süreli hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde **en fazla 32 yıl**

Ancak, koşullu salıverilme oranı 2/3'den fazla olan suçlar bakımından tabi oldukları koşullu salıverilme oranı uygulanır.

Koşullu salıverilme süresiyle ilgili başka istisnalar da vardır⁷⁹.

⁷⁶ Çocuğa karşı işlenen bir suçtan dolayı ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkûmiyet halinde bu süre **39 yıl**, müebbet hapis cezasına mahkûmiyet halinde ise bu süre **33 yıldır**.

⁷⁷ Ayrıca belirtilen cinsel suçlardan dolayı hapis cezasına mahkûm olanlar (çocuklar hariç) hakkında, cezanın infazı sırasında ve koşullu salıverildikleri takdirde denetim süresi içinde tıbbi tedaviye tabi tutulmak, tedavi amaçlı programlara katılmak, suçun mağdurunun oturduğu ve çalıştığı yerleşim bölgesinde ikamet etmekten yasaklanmak, mağdurun bulunduğu yerlere yaklaşmaktan yasaklanmak, çocuklarla bir arada olmayı gerektiren bir ortamda çalışmaktan yasaklanmak, çocuklar hakkında bakım ve gözetim yükümlülüğünü gerektiren faaliyet icra etmekten yasaklanmak şeklinde tedavi veya yükümlülüklerden bir veya birkaçına infaz hâkimi tarafından karar verilir.

⁷⁸ İkinci defa tekerrür hükümlerinin uygulanması durumunda, hükümlü koşullu salıverilmez.

E. Sınır dışı edilme

İşlediği suç nedeniyle hapis cezasına mahkûm edilen **yabancı**, denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezasının infazına veya koşullu salıverilmesine karar verildikten ve her halde cezasının infazı tamamlandıktan sonra, durumu, sınır dışı işlemleriyle ilgili olarak değerlendirilmek üzere derhal İçişleri Bakanlığına bildirilir.

F. Suçta tekerrür ve özel tehlikeli suçlular

1. Suçta tekerrür

a. Genel olarak

Tekerrür, bir suçtan dolayı kesin hükümle mahkûm olduktan sonra kişinin yeniden suç işlemesidir. Tekerrürde önceki cezanın infaz edilmiş olması şart değildir, kesinleşmiş olması yeterlidir. Tekerrür TCK'da güvenlik tedbiri olarak düzenlenmiştir.

Tekerrürde önceki suçla sonraki suçun aynı türden olması gerekmez. Ancak kasıtlı suçlarla taksirli suçlar arasında tekerrür hükümleri uygulanmaz. Yine sırf askeri suçlarla genel suçlar arasında tekerrür hükümleri uygulanmaz.

Fiili işlediği sırada 18 yaşını doldurmamış olan kişilerin işlediği suçlar dolayısıyla tekerrür hükümleri uygulanmaz.

Önceki ve sonraki suç taksirli ise tekerrür hükümleri uygulanabilir.

b. Tekerrürün sonuçları

(1) Sonraki suçun cezası hapis ve adli para cezası şeklinde seçimlik olarak öngörülmüşse hapis cezası verilir.

(2) Mükerrir hakkında cezanın infazından sonra en 1 yıl süreyle *denetimli serbestlik tedbiri* uygulanır⁸⁶.

(3) Tekerrür halinde hükümlenen ceza, *mükerrirlere özgü infaz rejimine* göre çektirilir. Buna göre, sonraki suçtan dolayı mahkûm olunan ceza yönünden koşullu salıverme süresi normal süreden (1/2) daha uzun (2/3) tutulmuştur. Tekerrür halinde hükümlünün koşullu salıverilmeden yararlanabilmesi için süreli hapis cezasının 2/3'ünü, müebbet hapis cezasının 33 yılını, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının ise 39 yılını iyi halli geçirmesi gerekir. Tekerrür hükümlerinin ikinci defa uygulanması **durumunda ise süreli hapis cezaları bakımından koşullu salıverilme oranı 3/4 olarak uygulanır.**

Dikkat:	<i>Tekerrür halinde sonraki suçun cezası ARTIRILMAZ.</i>
----------------	---

c. Tekerrür süresi

TCK “süresiz tekerrür” değil, “süreli tekerrür” sistemini kabul etmiştir. Yani tekerrür için sonraki suçun belli bir süre içinde işlenmiş olması gerekir.

Tekerrür hükümleri, önceden işlenen suçtan dolayı;

(a) Beş yıldan fazla süreyle hapis cezasına mahkûmiyet halinde, bu cezanın infaz edildiği tarihten itibaren **5 yıl**,

(b) Beş yıl veya daha az süreli hapis ya da adli para cezasına mahkûmiyet halinde, bu cezanın infaz edildiği tarihten itibaren **3 yıl**,

Geçtikten sonra işlenen suçlar dolayısıyla uygulanmaz.

Dikkat edilirse, 3 ve 5 yıllık tekerrür süreleri cezanın **infaz edildiği** tarihten başlar. Dolayısıyla kesinleşmiş cezanın çekilmesine başlanmadan, yeni bir suçun işlenmesi halinde, süre henüz işlenmeye başlamamakla birlikte bu suçta tekerrür hükümleri uygulanabilecektir.

Tekerrürde sonraki suçun tekerrür süresi içinde işlenmiş olması yeterlidir; mahkûmiyet hükmünün bu süre içinde verilmiş olması gerekmez.

⁸⁶ Bu kararı infaz hakimi verir. İnfaz hakimi, mükerrir hakkında denetim süresinin en fazla 5 yıla kadar uzatılmasına karar verebilir. Cezanın infazı tamamlandıktan sonra devam eden denetim süresi içinde, kendilerine yüklenen yükümlülüklerle ve yasaklara aykırı hareket eden mükerrirler, infaz hâkimi kararı ile 15 günden 3 aya kadar süreyle disiplin hapsine tabi tutulur. (5237 SK.m.108/5,6).